

MONTENEGRIN JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES

Volume 4. 2020. Issue 2.

CIP - Каталогизacija y publikaciji
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње
COBISS.CG-ID 32743952

ISSN 2536-5592

Publisher: Center for Geopolitical Studies

Center for Geopolitical Studies

Časopis *Montenegrin Journal for Social Sciences* upisan je u evidenciju
medija, Ministarstva kulture Crne Gore pod rednim brojem 782.

MJSS

MONTENEGRIN JOURNAL FOR SOCIAL SCIENCES

Volume 4. 2020. Issue 2. Podgorica, December 2020.

Publishing this issue of MJSS was supported by the Ministry of Science of
Montenegro

Editor in Chief: Adnan Prekić

Editors: Živko Andrijašević, Dragutin Papović, Ivan Tepavčević

International editorial board: John K. Cox, North Dakota State University, Fargo, UNITED STATES; Tvrtko Jakovina, University of Zagreb, Zagreb, CROATIA; Lidia Greco, University of Bari, Bari, ITALY; Helena Binti Muhamad Varkkey, University of Malaya, Kuala Lumpur, MALAYSIA; Vít Hloušek, Masaryk University, Brno, CZECH REPUBLIC; Adrian Hatos, Universitatea „Babeş-Bolyai” Cluj, ROMANIA.

Montenegrin Journal for Social Sciences is indexed in: CEOL - Central and Eastern European Online; ERIH PLUS; Google Scholar; Index Copernicus; CiteFactor; Scientific Indexing Services (SIS); ISRA - Journal impact factor; Electronic Journals Library; ROAD; General Impact Factor; OAJI - Open Academic Journals Index.

Proofreading and lecture in English: Danijela Milićević

Proofreading and lecture in Montenegrin: Miodarka Tepavčević

Address: Danila Bojovića bb 81 400 Nikšić, Montenegro;

E-mail: mjss@ucg.ac.me

www.mjss.ac.me

Prepress and print: Pro file – Podgorica

Circulation: 200 copies

Volume 4. 2020. Issue 2. Podgorica, December 2020.

CONTENTS:

THE OLDEST STATES FORMATION ON THE TERRITORY OF MONTENEGRO
Zivko ANDRIJASEVIC p. 115

CARTOGRAPHY IN HISTORY – HISTORY IN CARTOGRAPHY
Goran BAROVIC, Nenad PEROSEVIC p. 139

CELEBRATION OF 400 YEARS FROM THE ESTABLISHMENT OF
CETINJE PRINTING HOUSE IN 1893
Jovan MUHADINOVIC p. 151

GEOPOLITICS AND MIDDLE EAST: THE WORLD IN CHAOS
Mira SOROVIC p. 163

REVIEWS:

BATTLE OF WARSAW 1920.
Mateusz MORAWIECKI p. 181

COMPLETE SYNTHESIS OF THE CULTURAL HERITAGE OF MONTENEGRO
– Presentation of the book: Cultural Heritage of Montenegro
Nenad PEROSEVIC p. 187

TO KILL A SULTAN – Presentation of the book: To Kill a Sultan – A
Transnational History of the Attempt on Abdülhamid II
Amer MASLO p. 191

ANTI-CONTRIBUTION TO MONTENEGRIN SCIENCE – Presentation of
the book: Montenegrin Language and Nationalism
Novica VUJOVIC p. 199

MONUMENT IN TIME – Presentation of the book: Portents of Freedom –
monuments of People's Liberation War in the Pljevlja region
Amel DURUTLIC p. 211

IN MEMORIAM – Professor MIOMIR DAŠIĆ, PhD (1930–2020)
Marijan PREMOVIC p. 215

INSTRUCTIONS FOR AUTHORS p. 221

Glavni i odgovorni urednik: Adnan Prekić

Urednici: Živko Andrijašević, Dragutin Papović, Ivan Tepavčević

Međunarodni uređivački odbor: John K. Cox, North Dakota State University, Fargo, UNITED STATES; Tvrtko Jakovina, University of Zagreb, Zagreb, CROATIA; Lidia Greco, University of Bari, Bari, ITALY; Helena Binti Muhamad Varkkey, University of Malaya, Kuala Lumpur, MALAYSIA; Vít Hloušek, Masaryk University, Brno, CZECH REPUBLIC; Adrian Hatos, Universitatea „Babeş-Bolyai” Cluj, ROMANIA.

Montenegrin Journal for Social Sciences indeksira se u sljedećim naučnim bazama: CEOL - Central and Eastern European Online; ERIH PLUS; Google Scholar; Index Copernicus; CiteFactor; Scientific Indexing Services (SIS); ISRA - Journal impact factor; Electronic Journals Library; ROAD; General Impact Factor; OAJI - Open Academic Journals Index.

Lektura i korektura na engleskom: Danijela Milićević

Lektura i korektura na crnogorskom: Miodarka Tepavčević

Adresa: Danila Bojovića bb 81 400 Nikšić, Crna Gora;

E-mail: mjss@ucg.ac.me

www.mjss.ac.me

Priprema i štampa: Pro file – Podgorica

Tiraž: 200 primjeraka

Volume 4. 2020. Issue 2. Podgorica, Decembar 2020.

SADRŽAJ:

FORMIRANJE NAJSTARIJIH DRŽAVA NA PROSTORU CRNE GORE
Živko ANDRIJAŠEVIĆ str. 115.

KARTOGRAFIJA U ISTORIJI – ISTORIJA U KARTOGRAFIJI
Goran BAROVIĆ, Nenad PEROŠEVIĆ str. 139.

PROSLAVA 400 GODINA ŠTAMPARIJE NA CETINJU 1893. GODINE
Jovan MUHADINović str. 151.

GEOPOLITIKA I BLISKI ISTOK: SVIJET U HAOSU
Mira ŠORović str. 163.

PRIKAZI I OSVRTI:

VARŠAVSKA BITKA 1920.
Mateusz MORAWIECKI str. 181.

CJELOVITA SINTEZA KULTURNOG NASLJEĐA CRNE GORE
– Prikaz knjige: Kulturno nasljeđe Crne Gore
Nenad PEROŠEVIĆ str. 187.

UBITI SULTANA – Prikaz knjige: To Kill a Sultan – A Transnational History
of the Attempt on Abdülhamid II
Amer MASLO str. 191.

CRNOGORSKOJ NAUCI ANTIDOPRINOS – Prikaz knjige: Crnogorski
jezik i nacionalizam
Novica VUJOVIĆ str. 199.

SPOMENIK VREMENU – Prikaz knjige: Znamenja slobode – spomenici
NOR-a u pljevaljskom kraju
Amel DURUTLIĆ str. 211.

IN MEMORIAM – PROF. DR MIOMIR DAŠIĆ (1930–2020)
Marijan PREMOVIĆ str. 215.

UPUTSTVA ZA AUTORE str. 223.

Review

CJELOVITA SINTEZA KULTURNOG NASLJEĐA CRNE GORE

Prikaz knjige: Adnan Prekić, *Kulturno nasljeđe Crne Gore – Od najstarijih vremena do 20. vijeka*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2020. str. 260.

Nenad PEROŠEVIĆ

University of Montenegro, Faculty of Philosophy,
Danila Bojovica bb, Niksic – Montenegro
email: nenadpnk@gmail.com

Knjiga „Kulturno nasljeđe Crne Gore. Od najstarijih vremena do 20. vijeka“, dr Adnana Prekića, saradnika u nastavi na SP Istorija Filozofskog fakulteta u Nikšiću, predstavlja cjelovitu periodizaciju materijalne kulture Crne Gore od najstarijih vremena do XX vijeka. Cijeneći značaj kulturnog nasljeđa uopšte, kao jednu od temeljnih vrijednosti kolektivnog identiteta, koji nastaje u određenom vremenu i na određenom prostoru pod uticajem složenih i različitih političkih, društvenih i kulturnih procesa, autor se prihvatio obimnog posla sa ciljem da predstavi kulturno nasljeđe Crne Gore velikog vremenskog raspona.

Najstariji spomenici materijalne kulture na teritoriji Crne Gore, koji svojim postojanjem svjedoče o prisustvu prvih ljudskih zajednica u epohi starijeg kamenog doba (paleolita), potiču iz pećine Crvena stijena, iznad lijeve obale rijeke Trebišnjice, odnosno Bilećkog jezera, iz Mališine pećine i Medene stijene u kanjonu rijeke Čehotine i okapine Bioče u kanjonu rijeke Morače. Od tih prvih, naučno utemeljenih dokaza o životu i razvoju ljudskih zajednica prostor sadašnje Crne Gore bio je u svom daljem istorijskom razvoju stjecište različitih kulturnih i civilizacijskih prožimanja i uticaja koji su oblikovali njenu kulturnu baštinu. Viševjekovna granica između Istoka i Zapada, koja je dijelila Balkan i prostor sadašnje Crne Gore donijela je „taloženje“ kulturnih slojeva u kojima se uočavaju tragovi antičkog svijeta, hrišćanstva, Vizantije, islama, Venecije, Austrougarske, koji su ostavili, u većoj ili manjoj mjeri, prepoznatljiv pečat. Najjači pečat i brojem najveći dio spomenika materijalne kulture pripada slovenskom kul-

turnom sloju, posebno onim koji su nastali u vremenu djelovanja samostalnih dinastija Vojislavljevića, Nemanjića, Balšića, Crnojevića i Petrovića. Imajući u vidu hronološki opseg u kojem su nastali i brojnost spomenika materijalne culture, autor je pribjegao sistematizaciji relevantnih ostataka materijalne kulture prikazujući one najvažnije: ostatke urbane arhitekture, građevine sakralne i profane arhitekture. Nije zaobiđeno ni slikarstvo, skulptura, pisani tekstovi, knjige – inkunabule i epigrafski tekstovi.

Autor je svoj tekst uobličio u 25 cjelina (uz Predgovor i Literaturu) koje predstavljaju hronološku periodizaciju materijalne kulture Crne Gore: Paleolit – starije kameno doba (str. 11–17); Mezolit – srednje kameno doba (17–21); Neolit – mlađe kameno doba (21–27); Eneolit – bakarno doba (27–31); Metalno doba (31–37); Grčka kolonizacija (37–41); Ilirsko nasljeđe (41–51); Rimsko nasljeđe (51–69); Ranohrišćansko nasljeđe (69–79); Nasljeđe preromanike (79–87); Nasljeđe Vojislavljevića (87–95); Srednjovjekovni gradovi i utvrđenja (95–117); Nasljeđe romanike (117–123); Kotorska slikarska škola (123–127); Stećci (127–131); Nasljeđe gotike (131–139); Nasljeđe vizantijsko-raškog stila (139–151); Nasljeđe Balšića (151–159); Nasljeđe Crnojevića (159–167); Tragovi pisanog nasljeđa (167–199); Nasljeđe renesanse (199–201); Nasljeđe baroka (201–207); Sakralno graditeljstvo 16–19. vijeka (207–219); Islamsko nasljeđe (219–231); Nasljeđe dinastije Petrović Njegoš (231–255). Koristeći obilje relevantne literature (ukupno 110 bibliografskih jedinica), autor sintetiše do danas poznata saznanja iz ove složene i značajne tematike. Istovremeno učinio je napor da izvrši selekciju raspoloživih podataka i činjenica i kroz tekst izloži samo one koji su dokazano istiniti ili najbliži istini. Uz to, tekst je obogaćen velikim brojem kvalitetnih fotografija, karti i ilustracija koje prate tekst i doprinose lakšem poimanju značaja prikazanih objekata sakralne i profane arhitekture i predmeta materijalne kulture.

Autor je ovom knjigom ponudio obilje korisnih i jasno prezentovanih činjenica svima koji žele više saznati o kulturnom i materijalnom nasljeđu Crne Gore. Takođe, knjigom je postavio jedan od mogućih putokaza budućim istraživačima za dalje istraživanje na ove teme.